

Rozhovor s Ladislavom Ubárom, nestorom tlmočníkov PJ

Naši nepočujúci, (obzvlášť tí starší), určite poznajú pána **Ladislava Ubára (1940), nestora tlmočníkov posunkového jazyka, alebo nestora pomocníkov nepočujúcich**. Mal nepočujúcich rodičov a prakticky celý svoj život prežil medzi nepočujúcimi. Pôbil v mnohých dobrovoľných funkciách a usiloval sa o zlepšenie neľahkých životných podmienok osôb s porušeným sluchom. Usiloval a úspešne dosiahol uzákonenie práva nepočujúcich na posunkový jazyk, tlmočenie správ v STV a presadenie tvorby televíznych skrytých titulok. Taktiež presadil začiatok vysielania Televízneho klubu nepočujúcich, alebo nárokové čiastočné invalidné dôchodky pre nepočujúcich. Budoval pracovno-spoločenské centrum v Bratislavských elektrotechnických závodoch (BEZ). Je spoluautorom Frekvenčného slovníka posunkovej reči (prvá takáto publikácia v bývalej ČSR - 1986), či knihy s posunkami pre deti Päť prstiek na ruke a množstva učebníc s posunkami, videokaziet a iných materiálov súvisiacich s posunkovým jazykom. V súčasnosti je dobrovoľným prezidentom Slovenskej komory tlmočníkov posunkového jazyka a tajomníkom a štatutárom KONTEXT-u.

Ahoj Laco, patíš k najstarším tlmočníkom u nás. Si teda nestorom tlmočníkov posunkového jazyka na Slovensku? Človek roky nezastaví. Dlhý som patril medzi najmladších funkcionárov, potom medzi skúsených a teraz som aj najstarší. Tak čo už, chcem, či nechcem, som už nestor.

Už v detstve si sníval o profesii tlmočníka, alebo

ako to s tebou bolo? Pokiaľ mi pamäť siaha, vždy som sa snažil pomáhať nepočujúcim. Spočiatku rodičom, potom aj ďalším nepočujúcim. Tak som potom prirodzene zakotvil ako referent pre nepočujúcich v Slovenskom zväze invalidov. Mojou pracovnou náplňou bolo čakať, kedy príde nepočujúci pretlmočiť, čo potrebuje a ostatní pracovníci to mali vybaviť. Ja som sa s tým neuspokojil. Snažil som sa potreby nepočujúcich aj vybaviť, zapojil som sa dobrovoľne a aktívne do ich organizovanej činnosti, hľadal som riešenia ich najpálčivejších problémov.

Aká bola situácia s tlmočníkmi pred 40-50 rokmi? Keď som nastúpil v roku 1963 pracovať na Zväz invalidov, bol som jediný profesionálny tlmočník na Slovensku, ale ako som spomenul, robil som popritom aj všeličo iné. Už aj v tej dobe bolo na Slovensku aktívnych aj niekoľko dobrovoľných tlmočníkov, avšak väčšinou na veľmi nízkej odbornej úrovni, ktorí Nepočujúcim dokázali občas svojou nevedomosťou aj poškodiť. V tejto súvislosti si najviac a v dobrom spomínam na tú dobu najkvalifikovanejšieho a obetavého tlmočníka pána Martina Styka z Banskej Bystrice. Situácia s tlmočníkmi pre nepočujúcich bola v tom období vo veľmi žalostnom stave. Východisko som videl v intenzívnom školení tlmočníkov. Preto som prvé takéto školenie zorganizoval za necelý rok v Bratislave (v SOU pre SPM). Prednášal nám pán Jozef Zeman, najvýraznejšia tlmočnická osobnosť ČSR v tom období.

Čo chýba súčasným tlmočníkom k dokonalosti? Tlmočníkom je potrebné zlepšiť ich pracovné podmienky, materiálne a mzdové zabezpečenie, zlepšiť ich informovanosť a zintenzívniť ich vzdelávanie. Práca tlmočníka pre nepočujúcich je mimoriadne náročná činnosť, ktorá nie je primerane spoločensky, ani finančne hodnotená. Takýto tlmočník u nás je a musí byť v súčasných pomeroch snáď najkomplexnejším sociálnym pracovníkom. Tá doba, kedy bude tlmočník pre nepočujúcich patrične ohodnotený a bude môcť len tlmočiť (bez iných pomocných informácií), je ešte pomerne vzdialená. Momentálne by sme sa mali snažiť zlepšiť tlmočnicku pomoc metódou postupných krokov. V prvej etape by som sa chcel pričiniť o to, aby v každej ústrednej a krajskej inštitúcii (najmä zdravotníctvo, polícia, súdy ap.), alebo inom veľkom zariadení, ktoré navštevujú aj nepočujúci (veľké vlakové a autobusové stanice, letiská, supermarkety atď.) pracoval človek v hocijakom inom zaradení, ale ovládajúci posunkový jazyk (a mal by za to príplatok ku mzde) a ktorý by bol v prípade potreby nepočujúcemu k dispozícii.

Prečo si sa stal prezidentom Slovenskej komory tlmočníkov posunkového jazyka? Čo chceš prostredníctvom tejto organizácie dosiahnuť? To je otázka, ktorú si sám sebe kladiem dodnes. Motivovalo ma viac vecí. V prvom rade to bol záujem a snaha pomôcť nepočujúcim. Nádejmal som sa, že získame finančné prostriedky na vyššie vzdelávanie tlmočníkov, že vybudujeme kvalitnú sieť profesionálnych tlmočníkov. Zrejme som nenapraviteľný optimista, ktorého krutá realita znovu a znovu preberá za sna.

AKO ICH NEPOZNÁTE?

Usiloval si sa a pričínil o realizáciu mnohých aktivít. Vykonával si množstvo funkcií v občianskych združeniach. Azda najvýznamnejšia pre teba bola funkcia tajomníka prvého Slovenského zväzu sluchovo postihnutých, ktorý tu existoval v rokoch 1969 – 1974. Na čo si v tomto období najradšej spomenieš? Bola to nádej, že budeme rozvíjať starostlivosť a činnosť sluchovo postihnutých podľa ich predstáv a potrieb, bez zásahov inštitúcií a osôb, ktoré sluchovo postihnutým nerozumejú. Týkalo sa to hlavne problematiky nepočujúcich, ktorí boli vždy pre mňa srdcovou záležitosťou. Získali sme vtedy síce určitú autonómiu, ale minimum finančných prostriedkov. Tie zostali v tzv. Združení zväzov invalidov. Bez peňazí to bolo ťažké. Napriek tomu sme v tej dobe vytvorili systém rozvoja organizovanej činnosti (čo konštatoval aj historik prof. Jozef Pleva), ktorý vo svojej podstate je úspešne praktizovaný doposiaľ, ale žiaľ sú už dnes iné, omnoho zložitejšie spoločenské podmienky.

V Infonepe 6/2008 pán prof. Pleva čitateľom povedal, že aj ty by si nám mohol povedať niečo o nepočujúcich

osobnostiach. Každý národ má svoju, či svoje osobnosti aj v komunite nepočujúcich. Napríklad Maďari majú svojho počujúceho Andreja Cházára (narodil sa v Joviciach na Slovensku) a nepočujúceho Kálmána Orosa, Česi nepočujúceho Václava Vlčeka atď. Podľa teba, koho by sme mohli obdivovať a uctiť si na Slovensku? Z nepočujúcich to bol Ludovít Freund, prvý predseda organizácie nepočujúcich na Slovensku a najvýraznejšia osobnosť organizovaného hnutia nepočujúcich, Ján Began, dlhoročný predstaviteľ nepočujúcich športovcov v ČSR i na Slovensku. Z počujúcich je to na prvom mieste syn nepočujúcich rodičov Rudolf Magdolen, tajomník Podporného spolku pre starostlivosť o hluchonemých a taktiež Viliam Gaňo, priekopník a nestor defektológie v ČSR, ktorý mal veľmi silný vzťah k nepočujúcim.

Ďakujeme ti za rozhovor. Viem, že máš mnoho aj iných zaujímavých zážitkov a poznatkov zo svojej dlhoročnej praxe, takže určite niekedy urobíme ďalší rozhovor. Prajeme ti hlavne šťastie, pevné zdravie, optimizmus a nech ti vydrží celoživotný láskyplný vzťah k nepočujúcim, nedoslýchavým i ohluchnutým.

Roman Vojtechovský

Rozhovor s Martinou Maruškinovou, podnikateľkou v kaderníctve

Predstavujeme vám 27-ročnú, ale už zadanú slečnu, Martinu Maruškinovú z Badína neďaleko Banskej Bystrice. Venuje sa podnikaniu v kaderníctve. V nasledujúcich riadkoch sa o nej môžete dozvedieť viac.

Ahoj, Martinka, povedz nám niečo stručne o sebe. Som nepočujúca, pochádzam z Badína pri Banskej Bystrici, kde žijem v rodinnom dome so svojimi rodičmi. Mám jedného počujúceho brata, ktorý s nami už nebýva, má svoju rodinu. Som slobodná, mám však 2, 5-ročnú známosť. Do

základnej školy pre sluchovo postihnutých som chodila v Lučenci. Po skončení základnej školy som navštevovala 3-ročné odborné učilište odbor kadernička v Banskej Bystrici s počujúcimi, po jeho skončení som pokračovala ďalším 2-ročným štúdiom v Bratislave na Kocelovej ulici, ktoré som skončila maturitou (opäť odbor vlasová kozmetika).

